

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕРГОТЕРАПІЯ»**

Назва курсу	«Ерготерапія»
Адреса викладання курсу	ЛДУФК імені Івана Боберського, вул. Черемшини, 17
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	факультет фізичної терапії та ерготерапії, кафедра фізичної терапії та ерготерапії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	22 – охорона здоров'я, спеціальність 227 – фізична терапія, ерготерапія
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія
Кількість кредитів	3 – 90 год., із них 40 аудиторних: 30 годин лекцій, 10 години практичних занять і 50 годин самостійної роботи
Формат курсу	очний
Рік підготовки	- 1, семестр – 1, магістратура
Компонент освітньої програми	нормативний
Дні занять	відповідно до графіку навчального процесу
Консультації	в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю).
Мова викладання	українська
Форма контролю	екзамен
Викладачі курсу	Професор кафедри фізичної терапії та ерготерапії, док. мед наук Мазепа Марія Андріївна Магістр фізичної терапії та ерготерапії, викладач Гавалко Ірина Василівна
Контактна інформація викладачів	"kafedra FTiE" kafedraftie@gmail.com тел. сл.: (032)276-89-85; (032)261-19-37
Сторінка курсу	

Опис дисципліни

В Україні набуває розвитку нова спеціальність – ерготерапія. Ерготерапія (англ. occupational therapy,) - це медико-соціальна спеціальність, спрямована на поліпшення і підтримку стан здоров'я клієнтів (пацієнтів) за допомогою різних видів цілеспрямованої діяльності. Заснована на принципах доказової медицини (evidence-based medicine). Ерготерапія - це найважливіша складова частина медичної і соціальної реабілітації, яка використовує сукупність засобів, форм і методів педагогіки, психології, лікувальної фізичної культури, оздоровчої фізичної культури і спорту, масажу, природних і преформованих факторів природи.

Курс «Ерготерапія» розроблений з урахуванням вимог до змісту підготовленості фахівців галузі *охорона здоров'я спеціальності фізична терапія, ерготерапія*

Метою викладання предмету «Ерготерапія» є надання студентам сучасних теоретичних знань з відновлення активної життєдіяльності людини, що використовується при порушеннях трудової, соціальної активності та здатності по догляду за собою, навчити студентів володіти ерготерапевтичними методами відновлення та формування практичних вмінь з застосування ерготерапії у системі комплексної реабілітації при різних захворюваннях та порушеннях систем організму.

Навчальний контент

Назви змістових тем	Розподіл годин				Результати навчання. Знати:
	Разом	Л.	Пр.	С.р.	
Тема 1. Ерготерапія – нова спеціальність в Україні. Історія розвитку ерготерапії.	8	2	2	4	<ul style="list-style-type: none"> • Визначення ерготерапії. • Мета і завдання ерготерапії. • Характеристика ерготерапії як галузі професійної діяльності. • Напрямки діяльності ерготерапевта. Роль ерготерапевта в реабілітаційному процесі. • Вітчизняні та міжнародні організації ерготерапевтів. • Зародження ерготерапії. . • Основоположники професії. • Філософія ерготерапії. • Основні етапи розвитку парадигми в ерготерапії. • Сучасна парадигма ерготерапії. • Про особистість. • Про довкілля.

<p>Тема 2. Етапи ерготерапевтичного втручання. Інструменти ерготерапії.</p>	10	2	2	6	<ul style="list-style-type: none"> • Умови успішного ерготерапевтичного втручання. • Цілеспрямований характер ерготерапевтичного процесу • Особистісно-орієнтований підхід до надання ерготерапевтичної допомоги. • Активна діяльність людини в процесі сприйняття і засвоєння матеріалу. • Позитивна мотивація діяльності. • Максимальна наочність ерготерапевтичних занять. • Взаємодія фахівця з родичами пацієнта. Діагностика, Визначення цілей і завдань. Складання програми ерготерапевтичного втручання. • Проведення ерготерапевтичних заходів. Оцінка ефективності проведеного ерготерапевтичного втручання і при необхідності внесення коректив до плану. • Інструменти ерготерапії: довідки; ерготерапевт; процес навчання; цілеспрямована активність; аналіз та синтез активності; групова активність.
<p>Тема 3. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ) як ключ до розуміння філософії реабілітації.</p>	16	6	2	8	<ul style="list-style-type: none"> • Загальні положення МКФ. • Основні принципи МКФ. Визначення. • Поняття «активності» і «участі» в МКФ. Трудовий компонент реабілітаційного потенціалу інваліда з урахуванням положень МКФ: поняття, принципи формування, зміст та структура. • Розділ 1: Класифікація активності і участі, навчання і застосування знань. • Розділ 2. Загальні завдання і вимоги. • Розділ 3. Спілкування. • Розділ 4. Мобільність. • Розділ 5. Самообслуговування. • Розділ 6. Побутова життя. • Розділ 7. Міжособистісна взаємодія і відносини. Розділ 8. Головні сфери життя. • Розділ 9. Життя в спільнотах.

<p>Тема 4. Етичний кодекс ерготерапевта.</p>	4	2		2	<ul style="list-style-type: none"> • Ерготерапія як професія. • Цілі професії. філософське обґрунтування ерготерапії. Завдання професії. • Обовязки ерготерапевта у програмі ерготерапії, орієнтованої на пацієнта. • Права інших залучених сторін. • Права пацієнта. • Права утриманців і родичів пацієнтів. Права громадськості. • Права колег та інших професійних груп. • Етичні правила проведення досліджень. • Етичні конфлікти в повсякденній практиці ерготерапевта
<p>Тема 5. Функціональні обовязки членів мультидисциплінарної бригади</p>	4	2		2	<ul style="list-style-type: none"> • Обовязки ерготерапевта. • Соціальна робота. • Трудотерапія. • Мультидисциплінарна бригада: склад, розподіл обовязків, пацієнтоцентричність, емпатія.
<p>Тема 6. Ергономіка у ерготерапії.</p>	6	2		4	<ul style="list-style-type: none"> • Загальні поняття про ергономіку. • Принципи універсального середовища (універсального дизайну). • Ергономіка у ерготерапії. • Головні принципи переміщення людини (параметри ергономіки).
<p>Тема 7. Ерготерапія у неврології</p>	12	4	2	6	<ul style="list-style-type: none"> • Ерготерапія в реабілітації хворих після перенесеного ішемічного інсульту. • Оцінка факторів, які впливають на повсякденні види діяльності. • Методи та / або підходи, обрані для терапевтичного втручання. • Оцінка порушень життєдіяльності людини Методи оцінки функцій у

					<p>хворого після перенесеного інсульту.</p> <ul style="list-style-type: none"> Визначення цілей у фізичній терапії у SMART-форматі. Ерготерапія включає деякі чи всі реабілітаційні втручання.
<p>Тема 8. Ерготерапевтичне оцінювання пацієнтів із порушенням когнітивних функцій</p>	8	2		6	<ul style="list-style-type: none"> Поняття про когнітивні порушення, когнітивна реабілітація. Принципи та фактори, що впливають на обстеження когнітивних функцій. Методи обстеження. Тести. Шкали.
<p>Тема 9. Мета, завдання програми і етапи ерготерапевтичного втручання при ДЦП.</p>	10	4	2	6	<ul style="list-style-type: none"> Мета та завдання; цілеспрямована функціональна терапія; основа формулювань смарт цілей, завдання ерготерапії щодо активності, повсякденного життя ; з авдання ерготерапії щодо формування навичок та досвіду у сферах занятьевої активності; заняття з батьками; корекція середовища проживання дитини.
<p>Тема 10. Ерготерапія в геріатрії .</p>	12	4		8	<ul style="list-style-type: none"> Загальні відомості про реабілітацію осіб похилого віку. Ерготерапія у осіб похилого віку. Профілактика падінь у осіб похилого віку. Оцінка ступеня ризику падіння Основні напрямки реабілітації людей похилого віку та неповносправних осіб. Етапи ерготерапевтичного втручання.
Усього:	90	30	10	50	

Очікувані результати навчання

Після завершення цього курсу студент буде вміти :	Компетентності
	ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 04.

- трактувати взаємозв'язок скарг хворого та робити попередню оцінку щодо ураження імунної системи організму;
- виявляти у пацієнта клінічні ознаки імунної недостатності;
- визначати показання та протипоказання до фізіотерапевтичних втручань у хворих з гострим та хронічним запаленням;
- визначати показання та протипоказання до фізіотерапевтичних втручань у хворих на автоімунні захворювання нервової системи, ревматоїдний артрит, системний червоний вовчак та інші;
- запідозрити на основі клінічних ознак ВІЛ інфекцію;
- пояснити пацієнту (родичам) необхідність щеплення.

Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 07. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фізичний терапевт повинен мати:

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я. СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції. СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами (додаток 3) та документувати отримані результати.

СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

СК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

Програмні результати навчання

ПР 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та

	<p>проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.</p> <p>ПР 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).</p> <p>ПР 07. Тракувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП). ПР 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики. ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.</p> <p>ПР 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.</p> <p>ПР 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.</p> <p>ПР 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.</p> <p>ПР 15. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.</p> <p>ПР 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.</p>
--	---

Пререквізити

Дисципліна тісно пов'язана із іншими науками медико-біологічного циклу: анатомією, фізіологією, патологічною анатомією, патологічною фізіологією, клінічною біохімією, методи обстеження у лікарському контролі, «Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я».

Навчальні методи та техніки

Під час викладання курсу будуть використовуватися лекції, презентації (ілюстрація, демонстрація), розповіді, пояснення, дискусія, колаборативне навчання.

Необхідне обладнання

Персональний комп'ютер, проектор, таблиці, схеми.

Політика оцінювання

Політика щодо відвідування:

- відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали;
- за наявності об'єктивних причин (напр.: хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності:

- списування під час контрольних робіт і складання заліків, іспитів та інших контрольних форм перевірки заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);
- мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Умови допуску до підсумкового контролю:

- відвідування (або відпрацювання) усіх занять;
- наявність конспекту лекції чи самопідготовки;
- активна участь у практичних заняттях (відповіді на запитання, доповнення);
- вчасне виконання домашніх завдань з самостійної роботи;
- складання підсумкових тестів та практичних завдань за змістовним модулем.

Умови щодо дедлайнів та перескладання:

- роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів);
- перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (напр.: хвороба, участь у змаганнях, конференціях тощо) і оцінюється без зниження оцінки.

Критерії оцінювання

Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік (1-ий семестр навчання у магістратурі, – денна форма)

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять в усній та письмовій формах.

1. Виконання завдань практичних занять - **усно**.

2. Контрольна робота (перевірка завдань для самостійної роботи, перевірка матеріалів самопідготовки) – **письмово та усно**.

Засоби діагностики успішності навчання - Залік складається письмово (тести).. Мінімальна сума для здачі заліку 61 бал.

Теоретична частина заліку включає письмове контрольне опитування за результатами лекційного курсу та самостійного опрацювання визначених тем.

Максимально студент за цю частину може отримати 100% загальної оцінки. В цей показник включено також результат відвідування практичних занять (10 балів відвідування).

Критерії оцінювання

1. За присутність на практичному 2 годинному занятті - 1 бал.

Оцінюється:

10 балів - загально можлива кількість набраних балів у I семестрі.

8 балів - загально можлива кількість набраних балів у I семестрі.

2. Контрольна робота (КР).

Оцінюється:

20 балів - за контрольну роботу, відповіді на 100% запитань

15 балів – відповіді на 75% запитань

10 балів - відповіді на 50% запитань

5 балів - відповіді на 25% запитань

0 балів – жодної вірної відповіді

3. Оцінювання рефератів

Максимальна кількість балів за реферат – 10 балів. При оцінюванні використовуються наступні критерії:

- 1) наявність всіх необхідних складових реферату (план, вступ, основна частина, висновки, список літератури) – 2 бали
- 2) повнота розкритого матеріалу – 2 бали;
- 3) чіткість викладання та наявність логічного зв'язку між складовими реферату (розділами та пунктами) – 2 бали;
- 4) кількісна і якісна сторона опрацьованих літературних джерел – 2 бали;
- 5) грамотність оформлення – 2 бали;

Розподіл балів, які отримують студенти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	B	задовільно	
61-67	E		
35-60	F_x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Іспит студент отримує на підставі результатів виконання ним усіх видів робіт на практичних заняттях та контрольних замірів протягом семестру.

Література

Основна:

1. Антонова Л.В., Клочкова Е.В. Физическая терапия и эрготерапия. В кн.: «Адаптивная физическая культура в работе с детьми, имеющими нарушения опорно-двигательного аппарата (при заболевании детским церебральным параличом). Методическое пособие». Под редакцией А.А.Потапчук. СПб, СПбГАФК им. П.Ф.Лесгафта, 2003.
2. Багрій І.П. Заняттєва терапія як вид професійної діяльності. Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2014. - №1. – С. 158-166.
3. Багрій І.П. Теоретичне осмислення поняття «занятості» у заняттєвій терапії//Теоретичні та практичні аспекти розвитку педагогіки та психології: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м.Львів, 14-15 червня 2013 року) – Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2013. – С. 109-112.
4. Дубинина ТВ, Сухарева МЛ, Эрдес ШФ. Эрготерапия в ревматологии. Научно-практическая ревматология. 2014;52(1):85–90.
5. Клочкова Е.В., Мальцев С.Б. Физическая терапия и эрготерапия как новые специальности для Республики Таджикистан. Методическое пособие. Душанбе, 2010.- 46 с.
6. Ковальчук В.В., Скоромец А.А. «Факторы, влияющие на качество жизни пациентов после инсульта», Санкт-Петербург
7. Кущенко ОО. Вплив ерготерапії на рівень самообслуговування дітей з церебральним паралічем. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2018; 3(65):35-41.
8. Лесков В.О. Соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців із районів ввійськових конфліктів. Автореф. Дис. –Хмельницький, 2008.

9. Мальцева М.Н., Шмонин А.А., Мельникова Е.В., Г.Е.Иванова. Эрготерапия в реабилитации неврологических пациентов. *Consilium Medicum. Consilium Medicum. (Прил.)* 2016; 13: 59-60
10. Мальцева М.Н., Шмонин А.А. Эрготерапия в социальной и медицинской реабилитации. Непрерывное образование взрослых. Материалы международного форума. Под ред. В.В.Беличенко, С.В.Кривых. СПб: ИННОВА, 2015; с. 331–9. / Mal'tseva M.N., Shmonin A.A. Ergoterapiia v sotsial'noi i meditsinskoj reabilitatsii. Nepreryvnoe obrazovanie vzroslykh. Materialy mezhdunarodnogo foruma. Pod red. V.V.Belichenko, S.V.Krivykh. SPb: INNOVA, 2015; s. 331–9. [in Russian]
11. Международная классификация функционирования, ограничений жизнедеятельности и здоровья (МКФ) Полная финальная версия. <http://www3.who.int/icf/icftemplate.cfm>
12. Методические рекомендации по проведению практических занятий по дисциплине «Эрготерапевтические средства»: / Е.Е. Лебедь-Великанова – Пинск: ПолесГУ, 2014. – 32с.
13. Физическая терапия и эрготерапия как новые для России специальности (современные подходы в реабилитации)/ Сост. Е. В. Ключкова.- СПб.: Санкт-Петербургский институт раннего вмешательства, 2003.- 24 с.
14. Швесткова Ольга, Свещена Катерина Эрготерапія Підручник для студентів бакалаврського напрямку підготовки «Ерготерапія» на 1-у медичному факультеті Карлового університету

Допоміжна:

15. Bureck W, Illgner U. Handergotherapy for rheumatic diseases and the special importance of hand surgery. *Z Rheumatol Rev* 2014; 73 (5): 424–30, 432–3. doi: 10.1007/s00393-013-1342-3. 65-8.
16. Cott C., Finch E., Gasner D., Yoshida K., Thomas S., Verrier M. The Movement Continuum Theory of Physical Therapy // *Physiotherapy Canada*. 1995. Vol. 47 No. 2. pp. 87–95.

17. Department of National Health and Welfare & Canadian Association of Occupational Therapists. (1986). Intervention guidelines for the client-centred practice of occupational therapy (H39-100/1986E). Ottawa, ON: Department of National Health and Welfare.
18. Doody, C., McAteer, M. (2002): Clinical Reasoning of Expert and Novice Physiotherapists in an Outpatient Orthopedic Setting, *Physiotherapy*, 88, 5, 258-268.
19. Engel JM. Physiotherapy and ergotherapy are indispensable. Concrete prescription of remedies – without recourse. *Z Rheumatol* 2012; 71 (5): 369–80. doi: 10.1007/s00393-011-083.
20. Guralnick, M. J. Interdisciplinary Clinical Assessment of Young Children with Developmental Disabilities. Baltimore: Paul H. Brookers Publishing Co., Inc., 2000.
21. Heiman, T (2002). Parents of children with disabilities: Resilience, coping and future expectations. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 14 (2), 159-171
22. Physiotherapy for Respiratory and Cardiac Problems. (ed. by Pryor J.A., Webber B.A.), Edinburgh: Churchill Livingstone, 1998.
23. Price, S. Occupational therapy in childhood. Philadelphia, Whurr Publishers Ltd. 2002
24. Semmler, J.C. Early Occupational Therapy Intervention. Neonates to Three Years. Gaithersburg: Aspen Publishers, Inc., 1990.
25. Strong, S., Rigby, P., Stewart, D., Law, M., Letts, L., Cooper, BB. (1998). Application of the person-environment occupation model: a practical tool. *Canadian Journal of Occupational Therapy* 66 (3), 122-132
26. Wilson Howle, J. M. .Cerebral Palsy.Ch.2 Decision Making in Pediatric Neurological Physical Therapy, edited by Campbell, S.K., 1999.
27. Youngblood, N., Hines, J.(1992). The influence of the family's perception of disability on rehabilitation process. *Rehabilitation Nursing*, 17 (6), 323- 326
28. <http://altreabel.by/ergotherapy/ergo.php>

29. [http://www.e-reading.by/bookreader.php/87218/Krasnova%2C_Belyanskaya -
_Reabilitaciya_posle_insul%27ta.html#label65](http://www.e-reading.by/bookreader.php/87218/Krasnova%2C_Belyanskaya_-_Reabilitaciya_posle_insul%27ta.html#label65)
30. <http://www.insult-klinika.com.ua/vosstanovitelnoe-lechenie>
31. <http://www.kp.ru/guide/iergoterapija.html>
32. <http://www.sovsport.ru/digest/kak-prokhodit-reabilitatsija.html>